
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:15

En kyrka grundad på nådens tecken

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:69, *En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap*. Motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska ta initiativ till ett brett och djupt samtal om vad kyrkan och kyrkosamfundet är. Utskottet anser att sådana samtal är viktiga för kyrkan att föra. De förutsättningar för samtalet som föreslås av motionären anser utskottet är problematiska och att den process som föreslås inte når en tillräckligt bred grupp. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 4.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 5.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 6.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 7.
8. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 8.

Motionens förslag

Motion 2016:69 av Fredrik Sidenvall, En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att med anledning av reformationsåret ta initiativ till ett brett och djupt teologiskt och forskningsbaserat samtal om vad Kyrkan och kyrkosamfundet är och bör vara i ljuset av Bibeln och av Martin Luthers framställning om Kyrkans sju kännetecken som återfinns i skriften *Om koncilierna och kyrkan* (1535, WA 50:509–653).
2. Kyrkomötet beslutar att följande frågeställningar bör finnas med i ett sådant samtal:
 - Vilken egenart hade Luthers öppna kyrkosyn i en kontext av alternativa kyrkosyner?
 - Hur har Luthers öppna, teckenbaserade kyrkosyn väglett Svenska kyrkan historiskt?
 - Hur förvaltar vi ”teckenkyrkligheten” idag?
 - Vilka konsekvenser skulle det få för Svenska kyrkans makt och liv om vi idag radikalt skulle återupprätta Martin Luthers öppna kyrkosyn?

3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inbjuda biskopsmötet och Läronämndens ledamöter att delta i arbetet och beslutar att ge biskopsmötet och Läronämnden denna motions innehåll till känna.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att under perioden 2017–2027 äska behövliga medel i budgeten för att bedriva detta projekt så att det blir till nytta för hela Svenska kyrkan.
5. Kyrkomötet beslutar att arbetet redovisas för kyrkomötet första gången 2020 bl.a. i form av seminarier.
6. Kyrkomötet beslutar vidare att material från det arbete som motionen resulterar i, sänds ut till Svenska kyrkans församlingar 2021, för fortsatta reflektion, samtal och respons.
7. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen till kyrkomötet 2023 redovisar bärande linjer från hela processen på kyrkans samtliga nivåer.
8. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen från och med kyrkomötet 2023 och under en period av fyra år (två mandatperioder bör påverkas) återkommer med skrivelser med anledning av arbetet, allt under bön om att Svenska kyrkan ska framträda allt mer som en autentisk och öppen kristen kyrka.

Bakgrund

Luthers skrift *Von den Konzilien und Kirchen (Om koncilierna och kyrkan)* utkom 1539 och motionen fokuserar på skriftens tredje del om kyrkans väsen (WA 50; 624–643). I skriften syns, liksom i hans övriga skrifter, Luthers lära om åtskillnad mellan andligt och världsligt regemente (tvåregementsläran). När Luther här skriver om kyrkans yttre kännetecken så syftar han på det andliga regementet.

Underlag för samtal om kyrkan

Von den Konzilien und Kirchen är en mycket sen skrift i Luthers produktion, från ett stadium där hoppet om en kyrklig försoning i ett ”fritt allmänt, kristet koncilium” slutligen hade förlorats och den ömsesidiga polemiken blivit stor. Ett nutida samtal om kyrkans väsen skulle även kunna bygga på Luthers tidigare skrifter som i regel har en bredare reformatorisk grund.

Den *Augsburgska bekännelsen (Confessio Augustana)*, som skrevs år 1530 och ingår i våra bekännelseskriterier, utgör en ständigt aktuell utgångspunkt för reflektion om kyrkan från en tid då hopp om kyrklig försoning fortfarande fanns vid liv. Denna text har även haft en viktig funktion i senare tiders ekumeniska reflektioner.

Som sentida kommentar till Augsburgska bekännelsen avsedd för just samtal i Svenska kyrkan, finns exempelvis Carl Axel Aurelius skrift *Hjärtpunkten* (1995).

Ett annat exempel på ett nutida levande samtal om kyrkan som har sin plattform i Augsburgska bekännelsen är skriften *Vår tro som min* (2015) av Cristina Grenholm. I den aktualiseras kyrkan utifrån Augsburgska bekännelsens artikel sju. Den artikeln talar om kyrkan som de heligas samfund i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas och att detta är grunden för kyrkans sanna enhet. Det däremot inte är nödvändigt med enhetliga former för tillbedjan, enligt artikeln.

Den nationella nivån arbetar kontinuerligt fram underlag för kyrklig självreflektion och några publikationer bör nämnas som exempel på detta. År 2012 publicerades två böcker med uttalat syfte att stimulera samtal i församlingarna om kyrkans identitet. Dessa var *Folkkyrka nu? – samtal om utmaningar och möjligheter*, Urban Claesson (red.), och *Folkkyrkotanken – innehåll och utmaningar: en översikt av studier under 2000-talet* av Jonas Idestrom.

Två andra studier som är avsedda att bidra till svenskkyrklig självreflektion är Jonas Ideströms studie av kyrkans förutsättningar i glesbygd: *Spåren i snön* (2015), och Kristina Helgesson Kjellins studie *En bra plats att vara på* (2016), om Svenska kyrkan i det mångreligiösa samhället.

Inför reformationsåret har lutherska – romersk-katolska enhetskommissionen tagit fram en skrift, *Från konflikt till gemenskap*. Den bygger bland annat på 50 år av ekumeniska samtal. Den innehåller uppmaningar till enhet och respekt för varandra och kommer med viktiga perspektiv på hur man ser på kyrkan ur ett ekumeniskt perspektiv.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69.

Utskottet tolkar att motionärens intention med motionen är att skapa ett samtal kring kyrkosyn och initiera ett studium om kyrkans väsen. Utskottet anser att ett sådant samtal är viktigt för kyrkan i varje tid. Nu står vi dessutom på tröskeln inför reformationsåret 2017 och utskottet menar att det då bör finnas utrymme för reflektion om kyrkans väsen och om kyrkans ständiga reformation.

I motionen föreslås att man för ett brett och djupt samtal i ljuset av Bibeln och Martin Luthers framställning om Kyrkans sju kännetecken som återfinns i skriften *Om koncilierna och kyrkan*. Utskottet anser att förutsättningarna för samtalet som föreslås i motionen är problematiska. Dels menar utskottet att det inte finns bara en kyrkosyn varken i Bibeln eller hos Luther, dels är utskottet tveksamt till att *Om koncilierna och kyrkan* inte skulle vara den skrift av Luther som vore den mest fruktbara för detta samtal.

Utskottet menar att det vore begränsande för samtalet att utgå ifrån idéer från en enda skrift jämte Bibeln. Det finns andra skrifter bland Luthers stora antal publikationer som också är fruktbara att använda, exempelvis både Luthers lilla och stora katekes som dessutom är kända, använda och har haft mycket större betydelse både i Sverige och i andra länder. I bakgrundstexten nämns ytterligare exempel på underlag som kan användas som grund för samtal om kyrkosyn.

I motionen finns också förslag på hur samtalet ska gå till. Utskottet anser att den process som motionären föreslår inte inkluderar en tillräckligt bred grupp eftersom den kräver för hög teologisk sakkunskap.

Av ovan anförda skäl föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen i sin helhet.

Uppsala den 30 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

KI 2016:15

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Jerker Schmidt, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.